

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
NACZELNE DOWODZTWO W.P.
(SZTAB GENERALNY)

Warszawa

~~825154~~ 825154
~~Pocztą polową 53~~ dn. 7/XI 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Belw
№ 10114 /II. Inf/II/B/a

Do

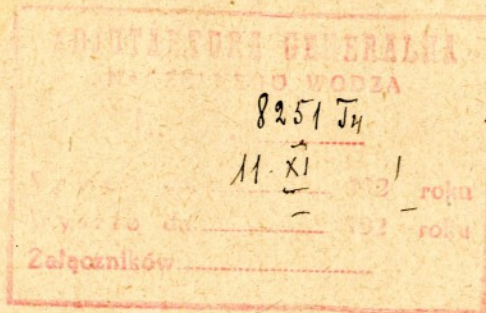
Adjutantury Generalnej

w Warszawie.

Przedkładam w załączeniu raport Attaché wojskowego w Brukseli z 19/X 21 o obecnej sytuacji politycznej w Belgji, zaznaczając, że według świeższych wiadomości incydent w La Louvière, o którym raport wspomina, doprowadził do wystąpienia z gabinetu wszystkich ministrów socjalistów.

1 załącznik

4. Szef Biura Ewidencyjnego

POSELSTWO POLSKIE

Bruksela, 19 października 1921 r.

w Brukseli

Attaché Wojskowy

Do

Ministerstwa Spraw Wojskowych

Sztab Generalny

Część pierwsza.

Oddział II. Sekcja Ewidencyjna

W a r s z a w a .

Melduję.

W obecnej chwili, z polityki wewnętrznej najważniejszą kwestją jest kwestja wyborów. Kampanja wyborcza już się rozpoczęła i wybory nastąpią prawdopodobnie w końcu listopada. Dokładna data nie jest jeszcze pewna lecz według ostatniego oświadczenia p. Carton de Wiart w Izbie prawdopodobnie będzie ona 20 listopada.

< Opóźnienie wyborów zaszło z powodu różnicy zdań pomiędzy Izbą a Senatem w sprawach: 1/djet senatorskich, 2/ prawa wyborczego dla kobiet >

/ Lewica, a zwłaszcza socjaliści domagali się uchwalenia djet dla senatorów/- biorąc pod uwagę, że w te zmiany prawa wyborczego do senatu wejdzie znaczna ilość ludzi niezamożnych. Prawica katolicka sprzeciwiała się energicznie uchwaleniu tych djet- natomiast żądała udzielenia prawa wyborczego kobietom do samorządu prowincjonalnego. Postulat ten ma dla reformy Senatu bardzo ważne znaczenie bowiem Senat rekrutuje się poczęści z wyborów pośrednich, t.j. przez Rady Prowincjonalne, które mianują pewną ilość Senatorów - udział kobiet w wyborach dotąd prowincjonalnych wzmocniłby prawdopodobnie element katolicki/ coby mogło doprowadzić w dalszej konsekwencji do skonsolidowania tej jedno lub dwugłosowej większości w Senacie, którą rozporządza w tej chwili prawica katolicka. W sprawie reformy

Senatu parlament dnia 14/X. uchwalił ostatecznie wszystkie §§ dotyczące się jego reorganizacji przy czem pobory senatorskie zostały określone w kwocie 4.000 fr.

W sprawie prawa głosowania kobiet doszło do kompromisowego załatwienia - a mianowicie - że kobiety obecnie nie będą uczestniczyć lecz dane są gwarancje o uchwaleniu nowego prawa na przyszłe wybory. W sferach politycznych dotychczas przeważała opinja, że przyszłe wybory nie spowodują zmian zasadniczych w konfiguracji politycznej. Obecnie jednakże trudno zgóry byłoby wypowiedzieć się afirmatywnie w tym sensie z powodu mogących zajść podczas kampanji wyborczej różnych faktów tak lub inaczej wpływających na rezultat ostateczny.

Kampanja wyborcza będzie obracała się około dwóch bardzo poważnych kwestji - a mianowicie - terminu służby wojskowej i kwestji konfliktu flamandzko-walońskiego.

Od obecnych wyborów będzie można powiedzieć na czem polegać będzie przyszła sytuacja polityczna Belgji i jej polityka zagraniczna - jak zarówno konsolidacja- lub rozluźnienie państwowości. Z obecnych partji politycznych- najwięcej dotkniętą, przez rozłam wewnętrzny zarówno na tle językowym, jak i społecznym, jest partja katolicka - i ważnem bardzo jest dla niej wynik wyborów, który określi zwycięstwo odłamu flamandzkiego lub nie. Prawdopodobnie partja socjalistyczna utraci pewną ilość mandatów na korzyść partji liberalnej, obecnie partji najwięcej skonsolidowanej na wewnątrz i posiadającej wiele wybitnych ludzi - na pierwsze miejsce której obecnie wybił się Minister Spraw Wojskowych, p. Albert Devèze, stojący na liście wyborczej na pierwszym miejscu. Pan Janson na drugim-, p. Hymans na trzecim.

W stosunku do armji, t.j. do zasadniczej kwestji, od której będzie zależać jej ostateczna reorganizacja - z czego wypływa i przygotowanie mobilizacji i bezpieczeństwo kraju na zewnątrz, uchwalenie przez nowy Parlament i Senat terminu służby wojskowej

i ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej - w partji katolickiej nie istnieje jednakowy pogląd. Odłam flamandzko-katolicki jest za zredukowaniem tego terminu do minimum - będąc zależny od klasy rolniczej w prowincjach flamandzkich - zaś partja flamandzka - przychyliła się w swoich poglądach do partji liberalnej - mającej za hasło - termin służby wojskowej - uznany przez fachowców - dostatecznym dla otrzymania armji zorganizowanej i mocnej, mogącej gwarantować bezpieczeństwo kraju - dające możliwość do jego rozwoju ekonomicznego. Socjaliści ~~nie~~ wysuwają na pierwszy plan kampanji wyborczej hasło 6 miesięcznego terminu służby wojskowej. Partja flamandzko-katolicka przychyliła się do poglądu partji socjalistycznej. W samej partji socjalistycznej jednakowoż jest również rozłam lecz nieznaczny z powodu małej energii jej przywódcy p. Destrée, Ministra Sztuk Pięknych, przewodnika grupy socjalistów nacjonalistycznych, skłonnych w zasadzie do 6-cio miesięcznego terminu służby wojskowej, lecz zgadzających się na więcej stopniowe jego przeprowadzenie. Obecnie jednak w sferach wojskowych panuje pogląd, że pomimo wszystkiego w rezultacie termin 6-cio miesięcznej służby wojskowej nie będzie wprowadzony i prawdopodobnie zostanie ten, który postanowiła komisja mieszana, z niektórymi poprawkami.

Obecnie faktem znacznym dla kompanji wyborczej w sprawie wojskowej jest incydent w La Louviere - rezultatem którego podał się do dymisji Minister Spraw Wojskowych p. Devèze. Historia tego incydentu jest następująca: Socjaliści zaprosili na zjazd syndykalny w La Louvière między innymi zagranicznymi socjalistami Niemca Sassenbacha. Zjazd ten miał na celu dyskusje w sprawach syndykalnych i miał miejsce 7/IX. Byli uczestnicy wojny "Anciens Combattants" i inwalidzi z chorągwiami urządzili demonstrację protestacyjną - przeczem doszło pomiędzy manifestantami do starcia w czasie którego chorągwie towarzystw "Anciens Combattants" de La Louvière zostały poturbowane. Incydent ten zrobił wielkie wrażenie w kraju i w Belgji były ogłoszone

składki celem ofiarowania tym towarzystwom nowej chorągwi.

9-go zorganizowana była wielka manifestacja patriotyczna celem wręczenia nowego sztandaru temu towarzystwu. Według tradycji towarzystwa "Anciens Combattants" sztandary te są wręczane w imieniu Ministra Spraw Wojskowych. Z powodu tego że manifestacja ta nosiła charakter polityczny Minister Devèze uchylił się od zaproszenia być obecnym na tej ceremonii mającej zarówno charakter manifestacji "expiatoire" i był reprezentowany przez jednego z oficerów swojego gabinetu.

W niedzielę dnia 16-go b.m. socjaliści urządzili demonstrację podczas której poseł socjalistyczny p.Mathieu wręczył towarzystwu "Société des Combattants socialistes de La Louvière" sztandar czerwony na którym było godło, żołnierz łamiący swój karabin. Na tej manifestacji obecnym był Minister socjalista p.Anseele. Byli uczestnicy wojny -tworzą w Belgji towarzystwa "Sociétés des Anciens Combattants" jednocząc się w jedno stowarzyszenie "Société Nationale des Anciens Combattants". Obok tego są oddzielne stowarzyszenia socjalistyczne - internacjonalne-w których jednym z przywódców jest znany "Barbusse" autor książki "Le Feu". Uważając, że obecność Ministra członka gabinetu przy takiej pacyfistycznej- antypaństwowej manifestacji jest niedopuszczalną minister p.Devèze podał się do dymisji dając Prezydentowi Ministrów do wyboru- albo jego obecność w gabinecie, lub p.Anseele, motywując niemożliwość jednoczesnego zasiadania w gabinecie z p.Anseele. Sprawa ta została w zawieszeniu z powodu nieobecności p.Carton de Wiart, który zaledwie dzisiaj powróci do Brukseli. Incydent ten będzie rozpatrywany na przyszłej radzie Ministrów. Spowodowało to wielkie wrażenie w kraju.

S t a r z e ń s k i m.p.
Major

Za zgodność odpisu:

